

Стварање квалитетног дигиталног садржаја: пројекат Вики библиотекар

УДК 023-051: [030:004.738.5

САЖЕТАК: Пројекат Вики библиотекар, који већ десет година функционише у Универзитетској библиотеци „Светозар Марковић“ у Београду, представља пример успешног повезивања академског образовања и дигиталне културе знања. Студенти Катедре за библиотекарство и информатику Филолошког факултета Универзитета у Београду у обавези су да похађају студентску праксу у оквиру предмета Дигитални текст 2, где уче да креирају квалитетне и поуздане чланке на Википедији на српском језику. Практичан рад у библиотеци, под менторством искусних библиотекара, омогућава студентима да развију вештине истраживања и писања, критичко размишљање и дигиталну писменост, а истовремено доприносе обогаћивању Википедије. Од 2016. до 2025. године, праксу је похађало 159 студената, који су креирали 172 нова чланка и допунили 17 постојећих, а велики број чланака добио је високе оцене квалитета. Овај рад анализира методологију студентске праксе, постигнуте резултате и значај пројекта за академско образовање, развој библиотекарских компетенција и обогаћивање Википедије на српском језику.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: Википедија, пројекат Вики библиотекар, едукације, библиотекар, Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“, студенти библиотекарства и информатике, Дигитални текст 2.

РАД ПРИМЉЕН: 03. фебруар 2026.

РАД ПРИХВАЋЕН: 13. фебруар 2026.

Оја Кринуловић

ORCID 0009-0002-2309-1139

okrinulovic@unilib.rs

Миле Стијеповић

ORCID 0000-0002-7645-5664

stijepovic@unilib.rs

*Универзитетска библиотека
„Светозар Марковић“
Београд, Србија*

1. Увод

У савременом информационом добу интернет је постао примарни извор знања. Википедија као највећа онлајн енциклопедија представља незаобилазан ресурс који омогућава приступ релевантним информацијама у реалном времену. Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“ у Београду, у сарадњи са Викимедијом Србије, развила је пројекат Вики библиотекар како би и студенти, поред библиотекара, стекли практично искуство у стварању квалитетног дигиталног садржаја. Студенти Катедре за библиотекарство и информатику Филолошког факултета у Београду, у оквиру предмета Дигитални текст 2, имају прилику да кроз обуке и практичне радионице пишу и уређују чланке на Википедији, а такав рад представља интеграцију академских компетенција и дигиталне писмености. Пројекат је акредитовала Народна библиотека Србије и већ деценију обухвата бројне генерације студената и библиотекара, омогућавајући им стицање и унапређивање неопходних компетенција у истраживању, писању и техничком обликовању садржаја (Стакић, Поповић, and Кринуловић 2021).

2. Википедија и млади уредници

Викимедија Србије, основана 2005. године, као локални огранак глобалне фондације Викимедија, развила је образовне програме који омогућавају школама и факултетима да користе Википедију као платформу за учење и истраживање (Кринуловић, Стијеповић, and Стакић 2015). Од 2007. године, студенти су добили прилику да уместо уобичајених семинарских радова пишу и уређују чланке на Википедији. Први студентски чланак на српском језику био је ENIAC, посвећен првом дигиталном електронском рачунару, а од тада се број ангажованих студената и библиотекара стално повећавао (Стакић, Поповић, and Кринуловић 2021). Млади уредници уче како да спроводе темељно истраживање, критички анализирају и поуздано представљају информације. Тиме се развијају компетенције у критичком размишљању и истраживачким вештинама, као и свест о етичком управљању дигиталним садржајем. Студенти такође развијају комуникационе и социјалне вештине кроз рад у тимовима и сарадњу са менторима, док технички аспекти – уређивање текста, додавање референци и

слика, и разумевање вики синтаксе, доприносе развоју дигиталне писмености (Стакић, Поповић, and Кринуловић 2021).

2.1 Образовни програм Викимедије Србије

Образовни програми Викимедије Србије намењени су школама, факултетима и другим образовним установама. Семинари, радионице и уређивачки маратони омогућавају студентима и наставницима да стичу практична знања о креирању садржаја и примени начела проверљивости информација. Циљ програма је да подстакне креирање релевантног и квалитетног садржаја, и промоција слободног приступа знању. Успешност се мери бројем креираних и допуњених чланака, квалитетом текста и њиховој корисности за заједницу (Стакић, Поповић, and Кринуловић 2021).

2.2 Млади на Википедији

Студентима и ученицима се по правилу не препоручује, а често и не дозвољава, да се у радовима позивају на Википедију, али многи истраживачки процес започињу управо на тој платформи (Kazaljka). Млади уредници на Википедији представљају важан и активан део заједнице која креира и уређује садржај на овој глобалној онлајн енциклопедији. Они често чине значајан део волонтера, чији је рад један од кључних разлога за успех и релевантност Википедије. Уређивање чланака омогућава младим људима да користе Википедију као платформу за научно учење и истраживање. Процес креирања и допуњавања чланака захтева темељно проучавање извора, критичку анализу и проверу чињеница, што доприноси развоју способности критичког размишљања и истраживачких вештина. Поред научног развоја, учешће у уређивању Википедије омогућава младим уредницима да развијају и социјалне вештине. Сарадња са другим члановима заједнице захтева комуникацију, тимски рад и способност ефикасног деловања у међународном окружењу. Такво искуство је изузетно вредно, јер млади уче како да сарађују са људима различитих култура, ставова и професионалних позадина, што је у савременом дигиталном добу од непроцењивог значаја. Уређивање Википедије представља и значајно образовно искуство (Поповић, Шевкушић, and Стакић 2015). Кроз писање чланака, млади уче да систематизују информације, анализирају податке и изражавају мисли јасно и прецизно. Ове

вештине су корисне не само у академском окружењу већ и у будућем професионалном развоју, јер подстичу способност самосталног учења, решавања проблема и логичког закључивања. Рад на Википедији такође развија техничке компетенције. Студенти и млади уредници уче како да користе викитекст за форматирање, додају слике и референце, а такође стичу разумевање структуре и принципа функционисања дигиталних платформи, те постају способни да ефикасно управљају дигиталним садржајем. Важан аспект у раду младих уредника јесте и развој друштвене одговорности. Они стичу свест о значају поузданих информација и етичком коришћењу извора. Менторство и подршка које пружају искусни уредници представљају још једну важну компоненту учења. Млади уредници имају прилику да уче од стручњака, да добијају повратне информације и савете. На крају, рад младих уредника на Википедији има дугорочан значај: њихово ангажовање обogaђује садржај, подстиче разноликост и доприноси доступности поузданог знања. Тиме постају носиоци нових стандарда у дигиталном образовању и учесници у обликовању будућности информационих платформи (Стакић, Поповић, and Кринуловић 2021).

2.3 Студентска пракса

Након годину дана од склапања сарадње између Викимедије Србије и Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић“, тачније 2016. године, у оквиру пројекта Вики библиотекар започела је организована студентска пракса за студенте библиотекарства и информатике Филолошког факултета Универзитета у Београду. Ова пракса је интегрисана у оквиру предмета Дигитални текст 2, а циљ јој је да студентима пружи практично искуство у раду са дигиталним алатима за креирање и уређивање садржаја на Википедији.

Током праксе, студенти похађају низ предавања и радионица које покривају основе писања енциклопедијских чланака, правилно уређивање текста, коришћење Вики синтаксе и додавање поузданих референци. Практика има вишеструку корист. Поред усавршавања вештина у писању и дигиталној обради, студенти имају прилику да упознају амбијент једне од најзначајнијих библиотека у Србији и да се упознају са организацијом библиотечког рада. Практика обухвата припрему материјала за чланке који се потом уносе директно на Википедију на српском језику и усклађују са захтевима Вики платформе. Посебан акценат је на навођењу референци из релевантних

извора. Студенти добијају јасна упутства и бодовну листу са прецизним критеријумима које чланак мора да испуни како би био прихваћен.

Текст чланка треба да има најмање 3.500 бајтова и да буде написан јасно, енциклопедијским стилем, без сувишних уопштавања. Присуство инфокутије или алтернативно галерија са три слике доноси додатне бодове, као и најмање једна фотографија која илуструје тему. Чланак треба да садржи барем четири подналова ради аутоматског формирања садржаја, и да има унутрашње везе ка релевантним чланцима на Википедији. Обавезне су и најмање три поуздане референце како би чланак био валидан и како не би био обрисан. Уколико чланак по својој природи не може да садржи инфокутију или илустрације, тај услов се надокнађује проширењем текста за 2.000 бајтова. Студенти тако уче да прилагоде рад околностима, а да одрже висок квалитет. Кроз ову праксу, студенти стичу вештине које им користе и у академском окружењу и у будућем професионалном развоју. Они уче да истражују, процењују изворе, креирају структуриран и логично представљен садржај и сарађују са колегама и менторима, што све заједно значајно доприноси њиховој будућој компетентности као библиотекара и стручњака за дигиталне медије.

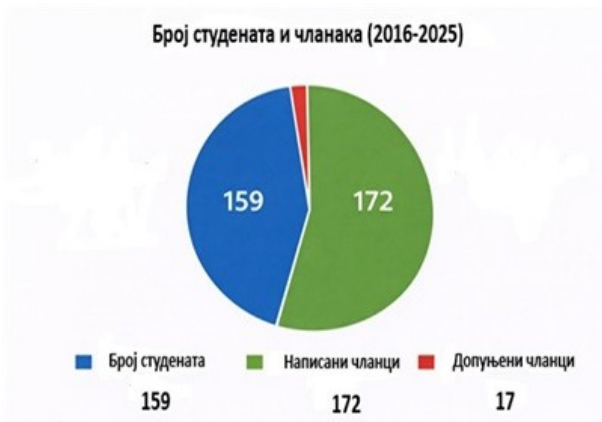
2.4 Постигнути резултати

Од 2016. до 2025. године, студентску праксу у Универзитетској библиотеци похађало је укупно 159 студената са Катедре за библиотекарство и информатику, Филолошког факултета Универзитета у Београду. Креирана су 172 нова чланка, а допуњено је 17 чланака (Слика 1).

Написани чланци испунили су све потребне услове, а доста чланака означено је као веома добро. Наведене чињенице показатељ су да је студентска пракса успешно спроведена.

3. Дискусија и значај пројекта

Пројекат показује како се академско образовање и дигитална писменост могу успешно интегрисати у практичан програм који користи и студентима и широј заједници. Посебно је значајна улога библиотекара као ментора и едукатора будући да су заслужни што код студената развијају компетенције које ће им бити драгоцене у будућем професионалном раду. Пројекат доприноси дигиталној култури знања

Слика 1. Број студената и креираних чланака у оквиру студентске праксе

и обogaђује Википедију на српском језику релевантним и поузданим садржајем, чиме се повећава доступност знања у слободном приступу.

4. Закључак

Деценија рада пројекта Вики библиотекар потврђује да комбинација студентске праксе, менторства библиотекарa и дигиталних платформи може значајно допринети развоју образовања, библиотекарских компетенција и ширењу знања у слободном приступу. Студенти стичу практично искуство у истраживању, писању и уређивању чланака, а српска Википедија је обogaћена стотинама нових и допуњених чланака, што јасно показује вредност овог програма за академску заједницу и друштво у целини.

Литература

Kazaljka. *Wikipedia, najveća enciklopedija*.
<https://www.kazaljka.net/novo/23/01/2021/wikipedia-najveca-enciklopedija/>.

- Кринуловић, Оја, Миле Стијеповић, and Ђорђе Стакић. 2015. “Библиотечки допринос ’српској Википедији.” *Глас библиотеке*, no. 21, 21–28.
- Поповић, Александра, Милица Шевкушић, and Ђорђе Стакић. 2015. “Библиотеке и Википедија заједно на вебу: слободно знање за све.” In *Дигитална хуманистика: тематски зборник*, 1:151–161. Београд : Филолошки факултет.
- Стакић, Ђорђе, Александра Поповић, and Оја Кринуловић. 2021. “Вики-библиотекар, пројекат за обуку библиотекара и студената за рад на Википедији.” *Инфотека – часопис за дигиталну хуманистику* 21 (1): 59–78.